

 HÄLLEFORS KOMMUN	Dokumenttitel Riktlinjer till finanspolicy för Hällefors kommun		
Typ av styrdokument Riktlinjer	Ansvarig utgivare Hällefors Kommun Ledningsgrupp	Ansvarig författare Jessica Jansson	Giltighetsdatum 08.09.2011
Dokumentförteckning B-A-01-0001	Organisation Kommunförvaltning	Enhet Ekonomi	Datum nästa revision 08.09.2012

Riktlinjer till finanspolicy i Hällefors kommun

De begrepp som ofta förekommer i finansiella sammanhang förklaras i bilaga 1.

1 Syfte

Riktlinjernas syfte är att ge en tolkning av den praktiska hanteringen av finanspolicyns regler.

2 Målsättning

Målsättningen är att ge tydliga regler och direktiv vad som är tillåtet att göra inom den finansiella verksamheten och att ge kommunen den bästa möjliga avkastningen utifrån policyn.

3 Organisation och ansvarsfördelning

3.2 Ansvars- och befogenhetsfördelning

3.2.1 Ekonomienheten (ekonomichefen)

Ekonomienhetens uppgift är bl a att:

- Ha det övergripande ansvaret för genomförandet av kommunens finansiella verksamhet.
- Bevaka utvecklingen på de finansiella marknaderna.
- Lämna erforderlig service i finansiella frågor till koncernens olika enheter.
- Se till att kommunstyrelsen får fastställda rapporter om den finansiella utvecklingen och ställningen.
- Administrera och samordna koncernens betalningsströmmar genom koncernkontot.
- Placera koncernens likviditet i samråd med de kommunala bolagen.
- Bolagen har rätt att placera likvida medel förutsett att man får bättre förräntning samt att medlen ej behövs inom kommunkoncernen.
- Utföra kommunens upp- och utlåning samt i möjligaste mån samordna upphandling av lån med de kommunala bolagen.

4 Upplåning

Genom att sprida låneportföljens och nyupplåningens förfallotider jämt över tiden blir den sk refinansieringsrisken mindre (svårt att till fördelaktiga villkor placera om och upplåna). Kreditförfallen bör spridas med jämna förfall under en tidsperiod upp till tio år. För att begränsa ränterisken skall lånestocken till i princip 50 procent ha en längre räntebindningstid än 12 månader. Högst 50 procent får löpa med rörlig ränta.

Lån i utländsk valuta får inte tas upp.

Nya former av upplåning prövas av kommunstyrelsen innan användning.

Upplåning får ske genom:

- Lån från kommunens helägda företag
- Kommuninvest i Sverige AB (publ)
- Europeiska Investeringsbanken (EIB)
- Europeiska Utvecklingsbanken (CEB)

- Nordiska Investeringsbanken (NIB)
- Svensk bank eller svenskt kreditmarknadsbolag
- Utländsk bank om upplåning sker med tillämpning av svensk lag och svensk lånedokumentation

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (arbitrageaffär) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare finansiering.

För att minimera ränterisker är följande derivat tillåtna:

- Ränteooption (avtal om en räntenivå idag för en framtida datumbestämd affär om t ex upplåning. Valfritt för låntagaren att vid affärstidpunkten avgöra om affären ska genomföras eller ej. Exempel golv och tak).
- Rântetermin (samma som ränteooption men affären måste genomföras vid den tidpunkt som fastställts. Exempel FRA, Future Rate Agreement).
- Rânteswap (avtal om byte av räntebetalningar från rörlig till fast räntesats eller tvärt om).

Generellt gäller nedanstående riktlinjer för avtal om derivatinstrument men i god tid innan avtal om derivatinstrument blir aktuellt ska kommunstyrelsen godkänna de motparter som får slutas avtal med. Ramavtal om rânteswapar bör upprättas med några motparter innan swapavtal blir aktuellt.

Externa swapar får endast ske med motparter som har lägst rating AA- (Standard & Poor's) eller Aa3 (Moody's) avseende löptid 1 år eller längre. För swapar med kortare löptid än 1 år tillåts motparter med rating lägst A-1 (Standard & Poor's) eller P-1 (Moody's).

Vid upptagande av lån eller användning av derivatinstrument ska anbud infordras på affärsmässiga grunder.

4.1 Leasing

Leasingfinansiering betraktas som upplåning och ingår i det rambeslut om upplåning som fattas av kommunfullmäktige. Ekonomichefen beslutar inom ramen för upplåning om leasingfinansiering.

Leasingfinansiering kan användas om den totala leasingavgiften är lägre än kostnaden för traditionell finansiering, eller om det ur t ex servicesynpunkt kan anses fördelaktigt trots en högre kostnad.

4.2 Beslut

Beslut om upplåning är en fråga av principiell beskaffenhet och förbehållen fullmäktige. I samband med beslut om budget fattar kommunfullmäktige beslut om ram för den lång-fristiga upplåningen.

Ekonomichefen beslutar om omsättning och lösen av kommunens lån samt upptagande av tillfälliga lån (upp till 1 år).

5 Likviditet

I samband med budgetarbetet utarbetas en kassaflödesanalys för budgetåret, dessutom noteras vilka finansiella bedömningar som görs för t ex ränteläget.

Överskottlikviditet ska i första hand användas för att återbetala utestående krediter. Överskottlikviditet kan utlånas till de helägda dotterbolagen.

Se vidare under avsnitt 7, Placering, angående godkända motparter m m vid placering av likvida medel.

5.1 Beslut

Inom ramen för kommunstyrelsens delegation beslutar ekonomichefen om placering av likvida medel hos banker och kreditmarknadsinstitut. Ekonomichefen ansvarar för att likviditetsplanering sker. Ekonomichefen beslutar om, inom delegation från kommunstyrelsen, tillfällig utlåning på högst 1 år till kommunens helägda dotterbolag och stiftelser.

6 Betalningsflöden

Rutinerna ska vara så utformade att kommunens fordringar debiteras så snabbt som möjligt. När det gäller utbetalningar är det av största vikt att kommunen utnyttjar de kredittider som överenskommes och att betalning för kommunens skulder sker på förfallodagen. Betalning av leverantörsfakturor sker per 30 dagar räknat från fakturans ankomstdag. Kortare kreditöverenskommelser ska undvikas. Faktureringsavgifter och liknande accepteras inte. Dröjsmålsräntor betalas i förekommande fall enligt räntelagen. Avvikande villkor ska undvikas.

Rutinerna skall vara så utformade att omsättningstillgångarna blir räntebärande i så stor utsträckning som möjligt. Alla inflytande medel ska samma dag användas för utbetalningar, sättas in på räntebärande bankkonto eller annan räntebärande placering som är lämplig. Detta innebär att:

- Kommunen skall ha en central medelshantering
- Samtliga in- och utbetalningar ska samordnas till ett konto
- Antalet kontantkassor skall minimeras
- Förhandlingar om räntevillkor skall genomföras regelbundet

7 Placering

Placeringar i utländsk valuta är inte tillåtna.

Förvärv och avyttring av värdepapper får ske genom svenska banker, genom Kommuninvest i Sverige AB (publ) och genom fondkommissionärer som är godkända av Finansinspektionen.

Placering av kommunkoncernens likvida medel samt pensionsmedel får ske enligt följande:

- A. Räntebärande värdepapper utställda av svenska staten, svensk kommun/landsting eller garanterade av staten/kommun/

landsting samt räntebärande värdepapper utställda av svenska banker och kreditmarknadsbolag som har högsta kreditvärdighet (K1, P1). Maximal löptid 10 år.

- B. På bankkonto i svensk bank. Obegränsad löptid.
- C. Utlåning till av kommunen helägda företag. Obegränsad löptid.

För pensionsmedel får dessutom placering ske i:

- D. Kapitalgaranterade produkter som värdepapper (maximal löptid på 10 år), aktieindexobligationer (maximal löptid på 10 år) eller liknande instrument som baseras på ovanstående tillgångar enligt punkt A.

Av placeringarna får högst 50 procent ha en återstående löptid som överstiger ett år. Fördelningen på olika placeringsalternativ beslutas av ekonomichefen. Placering i enskilt papper får högst göras med 25 miljoner kronor, undantag för papper som är emitterade eller säkrade av svenska staten.

Vid placering ska alltid minst tre anbud infordras. Dokumentering ska göras av de alternativ som förekommit.

Nordisk Rating utför rating på den svenska marknaden för företagscertifikat. Innebörden av en rating är en bedömning av sannolikheten för en tidsmässigt korrekt återbetalning av det kreditriskvärderade värdepappret i jämförelse med andra kreditriskvärderade värdepapper på samma marknad. För kommunkoncernen gäller att placering får göras i företag som har uppnått ratingen K1 eller P1.

K1,P1 = Högsta kreditvärdighet: ”En emittent av penningmarknadsinstrument som blivit hänförd till denna kategori bedöms ha en mycket god kapacitet att i tid möta aktuella betalningsförpliktelser. Inbetalningsöverskott och tillgång till likviditet är mer än tillräckliga för att möta förutsebara finansiella krav under en överblickbar framtid”.

För att kunna följa ovan nämnda regel ska information om händelser på ”ratingmarknaden” kontinuerligt införskaffas. Innehavd placering som inte tillhör denna kategori ska så snart som möjligt säljas.

För att minimera ränterisker är följande derivat tillåtna att användas som försäkringsinstrument i syfte att minska riskerna i befintliga lånestocken samt vid aktuell nyupplåning:

- Ränteoption
- Räntetermin
- Ränteswap

Vid placeringar i aktier ska etiska och miljömässiga hänsyn tas. Av etiska skäl ska placeringar undvikas i företag som har sin huvudsakliga verksamhet, produktion eller försäljning inom t ex krigsmaterial samt tobaks- och alkoholvaror. Vidare ska placeringar inte göras i företag som tillåter barnarbete i arbetsstyrkan, ej följer internationella lagar och diskriminerar individer på grund av kön, ras eller religion. Kontroll av detta ska ske utifrån en rimlig arbetsinsats.

Tills vidare sker inte någon riktad placering av medel för att möta kommunens pensionsförpliktelser.

7.1 Beslut

Ekonomichefen beslutar om förändringar av motparter, förändringar av löptider per motpart/instrument samt förändring av andelar.

8 Borgen

Med kommunal borgen kan lånekostnaden sänkas i jämförelse med pantsäkerhet, dels p g a kommunens normalt högre kreditvärdighet och dels genom att inga pantbrev behöver tas ut, samt också genom att kreditgivaren slipper krav på kapitaltäckning.

I och med lagen om kommunala bostadsaktiebolag måste kommunen ta ut en borgensavgift av de kommunala bostadsbolag för den skillnad som uppstår på räntan i förhållande till marknadsmässig ränta och ränta med kommunal borgen. Kommunen måste göra en bedömning i det enskilda fallet och även vara beredd på att ompröva sitt beslut om markandsförutsättningarna ändras. Hällefors kommun kommer att ta ut en borgensavgift på 0,25 procent av borgenssumman från och med år 2011. Borgensavgiften är ett snitt på vad kommuner idag har som tillämpar denna princip. Den 31 december varje år stämmer bostadsbolag och kommun av borgenssumman. Därefter fakturerar ekonomienheten borgensavgiften som hanteras inom gällande år, d v s vid införandet blir det år 2011.

Kommunal borgen lämnas normalt endast till företag ingående i kommunkoncernen. I undantagsfall kan borgen beviljas för andra låntagare.

Den borgensprovision som kommunfullmäktige fastställer årligen ska betalas in till ekonomienheten. Efter att kommunfullmäktiges beslut om borgen vunnit laga kraft skickar ekonomienheten en faktura till den som borgensbeslutet avser.

När beslutet att medge kommunal borgen har vunnit laga kraft, får underskrift av handlingar ske.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansierats med borgenslån är försäkrad. Därför ska alla borgensåtaganden för investeringsändamål villkoras med ett förbehåll om att låntagaren ska hålla alla objekt försäkrade under hela den tid som borgen ska gälla.

Beslut om borgensåtagande preskriberas efter 10 år, vilket innebär att borgensbeslutet inte får vara äldre än 10 år när lånet tas upp eller omsätts.

8.1 Beslut

Beslut om borgen anses som en fråga av principiell beskaffenhet varför beslutanderätten är förbehållen kommunfullmäktige. För enskilda objekt är borgen begränsad till lånets löptid.

9 Intern kontroll

Ekonomiassistenten i Hällefors kommun utför internkontrollen i finansarbetet. Avier och avräkningsnotor avseende finansiella transaktioner sändes direkt till ekonomiassistenten. Den person som utför affärsavslut/beslut överlämnar omedelbart dokumentation av affären till ekonomiassistenten. Samtliga finansiella transaktioner ska omedelbart bokföras.

Ekonomiassistenten kontrollerar att affären är i överensstämmelse med finanspolicyn.

Ekonomiassistenten ska omedelbart rapportera till kommunstyrelsens ordförande och kommunens revisorer om misstanke om oegentligheter i finansverksamheten skulle uppkomma.

10 Rapportering

Särskild redogörelse skall dessutom lämnas varje år i kommunens årsredovisning över placering av pensionsmedel både vad avser skuld uppkommen före 1998 och ny skuld hanterad enligt redovisningslag för kommuner som trädde i kraft den 1 januari 1998.

11 Uppdatering av riktlinjer

Dessa riktlinjer ska vid behov omprövas av kommunens övergripande ledningsgrupp. Om förutsättningar i omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i riktlinjerna ska ekonomienheten föreslå uppdatering av riktlinjerna.

Ord- och begreppsförklaringar**Bilaga 1**

Administrativ risk Risk som uppstår p.g.a. dåliga rutiner, kontrollsystem, brottslighet. Kan motarbetas genom goda rutiner och kontroll, t.ex. att två personer ska attestera, eller en utför affären och en annan bokför den.

Appreciering En uppgång i en valutas värde i förhållande till andra valutor.

Arbitrage Handel i valutor eller värdepapper som utnyttjar skillnader i kurser på olika marknader för riskfriavinster

Avistakurs Priset på valuta eller värdepapper med omedelbar leverans.

Avkastningskurva En sammanbunden "kurva" som visar räntenoteringar för olika löptider. Avkastningskurvan kan ses som ett uttryck för marknadens framtida ränteförväntningar.

Benchmark Ett jämförelseobjekt för en portföljs avkastning/ kostnad. Benchmark kan ofta vara något specifikt marknadsindex eller kombinationer av index.

Cap (Räntetak) Ett med option besläktat instrument, som innebär att låntagaren betalar en premie för rätten att inte behöva betala räntor över en viss nivå

Cash flow Kassaflöde; det flöde av likvida medel som uppkommer i ett företag p g a in- och utbetalningar i den löpande verksamheten.

Cash management Att hantera intäkts- och kostnadsflöden på ett effektivt sätt.

Certifikat Upplåningsinstrument för staten, banker, företag m fl på penningmarknaden, löpande skuldebrev.

Collar (Räntekorridor) Ett med option besläktat instrument, som är en kombination av cap och floor, och som innebär att räntan låses in mellan två nivåer.

Depreciering En nedgång i en valutas värde i förhållande till andra valutor.

Derivatinstrument Finansiellt instrument som har en underliggande tillgång som bestämmer instrumentets värde eller pris.

Diskretionär förvaltning Förvaltaren genomför transaktioner för kund räkning i den utsträckning och med de begränsningar som fastställts i avtal och fullmakt.

Duration Ett mått på ränterisk för räntebärande tillgångar och skulder. Visar den genomsnittliga vägda återstående löptiden. Hänsyn tas då till slutförfall. ECB Den europeiska centralbanken som fr.o.m. 1999 övertog ansvaret för penningpolitiken i EMU länderna.

Effektiv ränta Den procentuella avkastningen från en eller flera placeringar över en viss period som man erhåller när den ränta på kapitalet som förfaller

under perioden läggs till det föregående kapitalet och själv förräntas d v s ränta på ränta.

Effektiv årsränta Den effektiva räntan uppräknad på årsbasis. Emitten Utgivaren av t.ex. en obligation.

Enkelt skuldebrev Ett skuldebrev som är ställt till en viss person. Ett enkelt skuldebrev fordrar, till skillnad från löpande skuldebrev, underrättelse vid överlåtelse.

Euro Den gemensamma valutan i den monetära unionen.

Finansiell leasing Leasingtagaren åtnjuter i allt väsentligt de ekonomiska förmåner och bär de ekonomiska risker som förknippas med ägandet av objekt. Leasingtagaren äger rätten att köpa leasingobjektet till ett pris som understiger förväntat verkligt värde.

Finansieringsrisk Risken att inte erhålla lån alls, eller till orimliga kostnader.

Floor (Räntegolv) Ett med option besläktat instrument, som innebär att låntagaren åtar sig att t.ex. i anslutning till ett lån med rörlig ränta, betala en viss ränta även om marknadsräntan sjunker under denna nivå.

Fondkommissionär Företag som handlar med värdepapper för annans räkning i eget namn - i kommission. Svenska fondkommissionärer kan även handla i egen portfölj.

FRA (Forward Rate Agreement) En överenskommelse mellan två parter om framtida räntebetalningar. Den i förväg bestämda räntan blir den man betalar oavsett vad som hänt med marknadsräntorna.

Hedgefond Fond där förvaltaren har stor frihet att agera på olika marknader och med olika instrument. Fonden karaktäriseras av att den kan generera avkastning både under uppgång och nedgång på olika marknader. Avkastningen ska vara positiv oavsett om marknadspriset för aktier och obligationer stiger eller faller.

Index Mått på en marknads eller delmarknads värde, t ex Affärsvärldens generalindex.

Kavinsens Avser ett tröskelvärde för något/några kritiskt nyckeltal (t.ex. soliditet) som krävs för att ett lånekontrakt ska fortgå. Ingår i den skrivna överenskommelsen.

Kreditrisk Osäkerheten kring en låntagares kreditvärdighet och möjlighet att fullgöra sina förpliktelser.

Kupong Ränteutbetalningar knutna till ett obligationslån.

Kurssäkrad finansiering Ett lån i exempelvis USD som kurssäkras genom terminköp av USD på förfallodagen.

Köpooption Rätten att köpa något till ett bestämt pris vid en bestämd tidpunkt.

Likviddag Den dag som avtalats som leveransdag av valuta eller räntebärande papper. Ofta sker ingen verklig leverans utan avräkning görs istället mellan parterna.

Likviditetsrisk Risken att ett värdepapper p.g.a. marknadssituationen ej kan omsättas utan stora kostnader. Omfattar även risken att kommunen/företaget ej har tillräckliga likvida medel och därför kan drabbas av onödiga kostnader för att kunna fullgöra sina betalningar.

Limit Risknivå som begränsar innehav av finansiellt instrument.

Löptid Den tid som återstår till ett värdepappers förfall.

Marknadsvärde Värdet på en tillgång (eller en hel portfölj) till kapitalmarknadens rådande nivå.

Motpartsrisk Risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden på utsatt tid eller med hela det belopp som fordran avser.

Nuvärde Ett nuvärde visar vad ett framtida kassaflöde är värt idag t ex vad är 100 kronor om två år värt idag.

Option Avtal mellan två parter som ger den ena parten möjlighet till köp eller försäljning av en viss mängd av t ex värdepapper vid en viss bestämd framtida tidpunkt.

Politisk risk Ett uttryck för risken att regler och beslutsmiljö förändras på ett negativt sätt på grund av politiska beslut.

Portfölj Finansiell tillgång som är placerad i olika värdepapper eller en skuld som består av krediter med olika löptider, räntebindning m m.

Position Innehav i ett värdepapper/finansiellt instrument.

Rating Riskklassificering av företag med avseende på deras kreditvärdighet eller av lån med avseende på utsikten till återbetalning.

Realränta Definieras som nominell ränta minus inflationsförväntningar. I dagligt tal nominell ränta minus faktisk inflation.

Reporänta Riksbankens styrränta, som avser räntan för att placera/låna i Riksbanken under en vecka.

Risklimit En gräns för risktagande.

Räntebas Avser antalet dagar under ett år som t.ex. ett lån beräknas efter.

Räntebindningstid Den tidsperiod under vilken räntan på ett lån eller en placering är fast.

Ränteoption Option vars underliggande egendom är en räntebärande tillgång.

Räntepunkt På penningmarknaden ett uttryck för hundra delar procent. T.ex. en förändring mellan 5,00 och 5,01.

Ränterisk Uttryck för osäkerheten kring framtida ränteutveckling och att värdet på en tillgång eller kostnaden för ett lån negativt förändras på en oväntad förändring av räntenivån.

STIBOR Avser räntor för inlåning/lån för en viss definierad tidsperiod som är kortare än ett år. Följer i stort Riksbankens reporänta. STIBOR = Stockholm Internbank Offered Rate.

Swap Vid översättning till svenska skulle man kunna säga att swap ungefär betyder bytesaffär. En ränteswap innebär t.ex. att två parter byter ränteströmmar med varandra, t.ex. fast mot rörlig. En valutaswap innebär att man byter valutaposition med motparten.

Säljoption Rätten att sälja något till ett bestämt pris vid en bestämd tidpunkt.

Terminsaffär Ett avtal om att vid en bestämd tidpunkt i framtiden köpa eller sälja något till ett bestämt pris.

Terminskurs Priset på en tillgång med leverans i framtiden.

Valutarisk Risken att företaget drabbas av förluster till följd av valutakursförändringar.

Valutasäkrat lån Lån i annan valuta som samtidigt valutaterminsäkrats.

Volatilitet Mått på risk, d.v.s. prisfluktuationerna på en investering. Mäter avvikelserna kring en avkastningsseries aritmetiska medelvärde.

Värdepapperisering (Securitisering) Omvandling av t.ex. bostadslån till exempelvis obligationer som lätt kan omsättas på en marknad.

Återinvesteringsrisk Risk för att låneräntan i framtiden avviker kraftigt mot dagens upplåningsräntor.

Återlån Medel som i balansräkningen avsatts för pensionsförpliktelser används för att finansiera investeringar eller för att amortera lån.

Övervikta Utökande av en andel i förhållande till den fastställda normalandelen.